

Wat is Boeren voor Natuur?

De visie Boeren voor Natuur richt zich op het slaan van een brug tussen landbouw, natuur, landschap en water. Nog te vaak wordt verondersteld dat deze alleen in uitzonderingsgevallen kunnen samengaan, terwijl dit juist een grote kans is voor de toekomst. De visie is erop gericht boeren de mogelijkheid te geven hun agrarisch ondernemerschap in te zetten voor een duurzame invulling van het landelijk gebied. Voor de financiering wordt geëxperimenteerd met een gebiedsfonds.

Informatie over Boeren voor Natuur?

& www.boerenvoornatuur.nl
www.hoevebiesland.nl
www.vriendenvanbiesland.com
www.groenfonds.nl

Hoeve Biesland

Spelregels voor natuurgericht boeren

1. Het bedrijf mag geen voedermiddelen of meststoffen aanvoeren (nul-aanvoer)
2. Binnen deze algemene regel is de boer vrij ondernemer
3. De grond blijft eigendom van de boer
4. Het bedrijf handhaaft, herstelt of creëert streek-eigen landschapselementen (bij Duijndam: slikgebied, natuurvriendelijke oevers, plas/dras e.d.)
5. De jaarlijkse natuurvergoeding is afkomstig uit een regionaal fonds waarin overheden en private partijen geld storten. Het rendement is voor de natuurgerichte boer en komt overeen met de inkomstenderving ten opzichte van optimaal gangbaar gebruik.

De bovenstaande punten vormen de kern van een contract dat de boer afsluit met een regionale stichting. Het contract is gekoppeld aan de grond (erfdienstbaarheid) en geldt voor onbepaalde tijd.

Dit project wordt door de provincie Drenthe, het ministerie van LNV en de EU op grond van de kaderverordening Plattelandsontwikkeling gesteund.

CONTACT Boeren voor natuur

Alterra

Postbus 47
6700 AA Wageningen
telefoon: 0317 - 47 42 44
e-mail: annelies.bruinsma@wur.nl

Familie Duijndam

Bieslandseweg 1
4625 BM Delfgauw
telefoon: 015 - 21 25 634
e-mail: a.p.t.duijndam@comveeweb.nl

boeren
voor natuur

Technische en economische gegevens (Bron: DLV, BAMVEE)

Bedrijfsgegevens	2003	2004	natuurgericht
Geproduceerde melk	659.662	646.054	415.000
Ha gras	99,6	102,3	72,5
Ha graan	0	0	16
Ha landschapselement	7	7	10
Meetmelk/ha	6.814	6.512	4.750
Melkproductie/koe	5.452	5.384	5.000
Aantal melkkoeien	121	120	80
Jongvee per melkkoe	0,9	1,1	0,7
N-productie per ha	126	125	75

Saldo (€ per 100 kg melk)	2003	2004	natuurgericht
Melkgeld	37,8	35,7	35,7
Omzet en aanwas	5,8	5,8	4,5
Natuurvergoeding	8,0	8,6	27,5
Totale opbrengst melkvee	51,6	50,1	67,7
Totaal voerkosten	9,1	12,2	0
Opbrengst-voerkosten	42,5	37,9	67,7
Totaal overige kosten	3,4	4,1	3,8
Saldo per 100 kg melkvee	39,1	33,8	63,9
Saldo bedrijf	257.928	218.366	265.185

Boeren voor Natuur op Hoeve Biesland

Ingeklemd tussen Delft, Den Haag en Pijnacker-Nootdorp ligt het biologische melkveebedrijf van Jan en Mieke Duijndam. In de Polder van Biesland beheren zij het laatste restje veenweidelandschap in dit verstedelijkte gebied. Jan en Mieke streven naar een combinatie van voedselproductie, natuurontwikkeling en recreatie. De stevige Montbeliarde-koeien produceren er melk en zijn bron van vlees, de wandel- en fietspaden zijn er talrijk en op het bedrijf worden allerlei groepen ontvangen. Met slootkantenbeheer, uitgestelde maaidatum en de aanleg van poelen en slikgebieden krijgen plant en dier er volop kansen. De polder is bijzonder rijk aan weidevogels. In 2002 besloten Jan en Mieke over te schakelen naar een volledig natuurgerichte bedrijfsvoering volgens de visie Boeren voor Natuur (BvN).

Bedrijfsaanpassingen

De spelregels voor de natuurgerichte bedrijfsvoering hebben ingrijpende gevolgen. De melkproductie zal naar verwachting dalen van 680.000 kg naar 415.000 kg per jaar en het aantal koeien van 120 naar 80. De melkproductie per koe daalt van 7400 naar ca. 4000 kg per jaar en per ha van 6500 naar 4700 kg. Daarnaast moet het bedrijf haar eigen krachtvoer gaan telen. De voorkeur gaat uit naar tarwe. De dalende inkomsten uit melk en vlees worden straks volledig gecompenseerd door de vergoeding voor natuurbeheer.

Een proefproject

De omschakeling naar een natuurgerichte bedrijfsvoering is een experiment. Daarbij gaat het om de volgende vragen:

- **Bedrijfseconomie- en techniek:** wat zijn de bedrijfseconomische resultaten en welke technische aanpassingen zijn nodig? Helemaal geen aanvoer van voedermiddelen of meststoffen; wat gebeurt er dan met de bodemvruchtbaarheid? Hebben de koeien straks nog wel te vreten? Kun je op termijn de kost verdienen?
- **Ecologie:** wat betekent de nieuwe aanpak voor natuur en landschap? Levert het wel de natuurwaarden op die we verwachten?
- **Maatschappij:** hoe reageert de omgeving en hoe speelt deze op de nieuwe situatie in?

Montbeliarden en mozaïekbeheer

Het van oorsprong roodbonte melkvee wordt middels een verdringingskruising vervangen door Montbeliarde. Die zijn sterker en produceren meer vlees. Sinds begin 2005 worden de koeien nog maar eenmaal per dag gemolken. Al vanaf 2001 wordt gewerkt met een uitgestelde maaidatum om de vogels de kans te geven hun eieren ongestoord uit te broeden. Op de 65 ha rondom de boerderij worden jaarlijks

ca. 300 nesten van weidevogels geteld en beschermd. Sinds 2001 experimenteert Jan Duijndam met 'mozaïekbeheer'. Dat wil zeggen dat hij niet al het gras op 1 datum afmaait maar varieert met maaidata. Ook de beweiding vindt volgens dit systeem plaats. Het resultaat is dat blokken met lang, middel-lang en kort gras elkaar afwisselen. Vooral jonge vogels profiteren van deze variatie. Het korte gras biedt de gelegenheid om te foerageren en het lange gras biedt schuilgelegenheid.

Tarwe en compost

In het plan voor een natuurgerichte bedrijfsvoering neemt tarwe als krachtvoervervanger een prominente plaats in. De tarwe wordt nu nog niet in de Polder van Biesland geteeld, maar aangekocht. In de toekomst gaat Duijndam de tarwe zelf verbouwen.

De ervaringen zijn positief. De relatief snel verteerbare tarwe blijkt een goede aanvulling op de graskuilen. Die zijn doorgaans grof van structuur en traag verteerbaar als gevolg van de uitgestelde maaidatum in het voorjaar. Jan Duijndam streeft naar een rantsoen met ongeveer 14% ruw eiwit. Vergeleken met gangbare rantsoenen is dat erg laag. De grondsoort is overwegend veen. Tot nu toe heeft Jan Duijndam meststoffen genoeg op zijn bedrijf. Wanneer in de nieuwe bedrijfsopzet volgens Boeren voor Natuur de beschikbare hoeveelheid mest afneemt, neemt het belang van compost voor de bodemvruchtbaarheid en de gewasproductie toe. De laatste jaren is al veel ervaring opgedaan met het composteren van maaisel, snoeiselsel en slootmateriaal. Bodemonderzoek laat zien dat de kali- en fosfaat toestand van de meeste percelen minimaal voldoende is. Op een kwart van de percelen is de fosfaattoestand vrij laag en op 10 % is de kalistoestand laag. Een gerichte verdeling van stalmest en compost moet hier een verdere teruggang van de bodemvruchtbaarheid voorkomen.

